

československá psychologie

časopis
pro psychologickou
teorii a praxi

ROČNÍK XVI
ČÍSLO 6
1972

DVACET LET ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD A PSYCHOLOGIE

V. CHMELAR

Psychologická laboratoř ČSAV, Brno

V letošním roce vzpomínáme dvacátého historicky významného výročí v naší vědě – založení naší Československé akademie věd (Slovenská akademie věd vznikla v roce 1953). Její založení bylo umožněno vítězstvím socialismu v naší zemi, podporou Komunistické strany Československa, vlády a celé naší společnosti. Její vznik měl rozhodující význam pro vývoj celé československé vědy a pro její současnou vysokou úroveň.

Československá akademie věd navázala na pokrokové tradice české a slovenské vědy, které sahají do daleké minulosti (24). Centry vědecké činnosti byly university a vědecké společnosti.

U nás již v době osvícenské byla v Praze založena roku 1770 Soukromá společnost učená (6), která pěstovala vědu v pokrokovém duchu osvícenské vědy. Dvorským dekretem z 3. listopadu 1784 byla povýšena na společnost veřejnou jako Societas Scientiarum Bohemica. Byla to naše první akademie. Rakouská vláda jí formálně za akademii neuznala (5), poněvadž Vídeň ještě neměla akademii věd. Císařská akademie věd byla zřízena ve Vídni až v roce 1847. Nepřímo jí však bylo právo Akademie přiznáno, její členové mohli bez habilitace přednášet na universitě. Od roku 1790 se nazývala Královská česká společnost nauk. Jejími členy byli vynikající vědci.

Více než po stu letech (v roce 1890) vznikla Česká akademie pro vědy, slovesnost a umění, která se později nazývala Česká akademie věd a umění. Měla reprezentační charakter a čtyři třídy.

Obě jmenované vědecké organizace měly významnou úlohu v historii našeho národa. Pracovaly bez jednotné organizace a bez plánu. Proto byla zřízena dne 15. ledna 1952 vládní komise (10), která připravila návrh na zřízení nové celostátní Akademie věd a navrhla zřízení Slovenské akademie věd (SAV). Přijala koncepci Československé akademie věd Z. Nejedlého (5) publikovanou ve stati „Vybudujeme Československou akademii věd“ a ocenila také pokrokové myšlenky J. E. Purkyně (7) v jeho spisu „Akademia“.

Navrhla rozdělit nově zřízenou Akademii na osm sekcí: I. matematicko-fyzikální, II. geologicko-geografickou, III. chemickou, IV. biologickou, V. technickou, VI. filosoficko-historickou, VII. ekonomicko-právní a VIII. jazyků a literatury. Tato organizační struktura se udržela v Akademii přes devět let.

Národní shromáždění (29. října 1952) jednomyslně schválilo zákon o Československé akademii (11), jímž se zřizuje Československá akademie věd (dále jen Akademie) jako nejvyšší vědecká instituce republiky Československé, sdru-

žující nejvýznamnější vědecké pracovníky státu. Konstatuje, že Akademie vznikla přebudováním Královské české společnosti nauk založené roku 1784 a České akademie věd a umění a že navázala na pokrokové tradice české a slovenské vědy. Nově zřízená Akademie (11) má (§ 2) plánovitě a organizovaně pracovat v teoretických a užitých vědách a cestou tvůrčího vědeckého bádání sloužit blahu lidu a vybudování socialismu v naší vlasti. Pro toto bádání si má zřizovat vlastní pracoviště. Akademie byla zřízena podle sovětského vzoru obdobně jako Akademie ve všech lidově demokratických státech.

Vláda zajistila pro novou Akademii dostatečné hmotné prostředky.

Na základě vládního nařízení z 9. prosince 1952 (27) převzala Akademie do své správy majetek Královské české společnosti, České akademie věd a umění, Masarykovy akademie práce, Národní rady badatelské a majetek ústředních ústavů. President Československé republiky Klement Gottwald (10) 12. listopadu 1952 jmenoval na návrh vlády 40 prvních řádných členů-akademiků, členy presidia a předsedy osmi sekcí, které se skládaly jen z řádných členů-akademiků a členů-korespondentů. Presidentem Akademie jmenoval prof. Z. Nejedlého. Slavnostní zahájení se konalo v Národním divadle (10) (17. XI. 1952). K tomuto zahájení zaslal Kl. Gottwald (10) dopis, v němž mimo jiné uvádí, že zahájení Akademie je velkou událostí pro naši vědu, pro všechny náš život, pro celou výstavbu socialismu a že to bude Akademie pracovní, nikoli reprezentační. Také předseda vlády A. Zápotocký (10) ve svém projevu na slavnostním zahájení zdůraznil, že chceme nejširším rozvojem vědy podle sovětského vzoru pomáhat výstavbě socialismu v naší vlasti a sloužit tak blahu lidu i míru mezi národy.

Na první plenární ustavující schůzi ČSAV (10) (18. XI. 1952) bylo zvoleno 43 členů-korespondentů ČSAV.

Slovenská akadémia vied (SAV) (23, 28) byla zřízena zákonem Slovenské národní rady o SAV ze dne 18. června 1953 (ustavena byla 26. června 1953) jako nejvyšší vědecká instituce na Slovensku s vlastními orgány a pracovišti jako organická součást ČSAV.

Budování obou Akademií pokračovalo rychlým, u nás dosud neobvyklým tempem. Je to patrné z počtu pracovišť a pracovníků (16). V roce 1952 měla nová ČSAV sedm pracovišť a 1100 pracovníků. V roce 1953 měla ČSAV již 2976 pracovníků (z toho 814 vědeckých), z toho SAV 665 pracovníků (z toho 161 vědeckých). Pracovišť měla 83 (z toho SAV 29).

Do roku 1965 vzrostl v ČSAV počet pracovišť (včetně SAV) na 136 s 11 637 pracovníky (z toho bylo 2 298 vědeckých), z toho bylo v SAV 2387 (z toho 462 vědeckých) pracovníků. K 31. 12. 1970 měla ČSAV 145 pracovišť (z toho 61 pracovišť SAV). Počet pracovníků (18) v r. 1970 činil 14 013 (z toho SAV 3632). Pro systematickou výchovu vědeckých kádrů (§ 2 zákona o ČSAV z r. 1952) (11) byla při Akademiích zřízena vědecká aspirantura. To umožnilo vybavit pracoviště Akademií vysoce kvalifikovanými mladými kádry. Pro zabezpečení výuky vědeckých aspirantů ČSAV (3) v marxistické filosofii byla v Akademii zřízena (1954) katedra (3) dialektického a historického materialismu. V r. 1970 (18) se školilo v ČSAV (na území ČSR) ve vědecké přípravě 918 pracovníků a v SAV 490 pracovníků. Plánovitá výchova vědeckých pracovníků umožnila vytvořit v Akademii mladé vědecké týmy i ve vědních oborech, v nichž se u nás dosud nepracovalo. Obě Akademie v poměrně krátké době dosáhly vysoké vědecké úrovně.

Velmi významným úkolem Akademií je podle § 2 zákona z roku 1952 (12)

vykonávání řídicí a vrcholné koordinační činnosti v oblasti základního výzkumu i u vědeckých úkolů stěžejního hospodářského významu a vypracovávání krátkodobých i dlouhodobých perspektivních plánů své badatelské činnosti (§ 3).

Zákonem z roku 1963 (§ 2e) (14) se Akademii ukládá vědecky a metodicky usměrňovat základní výzkum na vysokých školách a ostatních vědeckovýzkumných pracovištích tak, aby byl zaměřen na nejdůležitější úkoly v souladu se státním dlouhodobým plánem rozvoje vědy a techniky, aby se neustále zvyšovala jejich úroveň a aby bylo co nejúčelněji využíváno všech prostředků. Tímto ustanovením se pravomoc Akademie v oblasti základního výzkumu rozšiřuje.

První samostatný celostátní plán vědeckovýzkumných prací pro rok 1957, který vláda schválila (30. ledna 1957) (8), vypracovala Akademie za spolupráce 16 odborných komisí. Bylo to poprvé v historii našeho plánování. Plán obsahoval 81 stěžejních úkolů, které se dělily na 430 jednotlivých problémů.

Mimořádnou péči věnuje Akademie vypracovávání pětiletých plánů a perspektivních plánů a plánům rozvoje vědních oborů. Pro tyto účely se v r. 1962 presidium ČSAV usneslo zřídit Ústav plánování vědy (17), který je součástí výkonného aparátu presidia a současně pracovištěm pro výzkum společenské funkce vědy. Obdobnou funkci vykonává v SAV (od 1. IV. 1963) Kabinet plánování vědy SAV. Obě pracoviště zpracovávají materiály týkající se řízení a plánování základního výzkumu, rozvoje vědy atd.

Rychlý rozvoj vědy a nové náročné úkoly, které byly Akademii uloženy zákony, KSČ a vládou, vedly ke změně jejich organizační struktury a náplně práce.

Na XIV. valném shromáždění ČSAV (30. X. a 1. XII. 1961) bylo konstatováno (25), že struktura sekcí ČSAV, která v první fázi vývoje Akademie sehrála velmi významnou roli, již při prudkém vývoji vědy nevyhovuje a není s to dostatečně zabezpečovat konkrétní ideové a odborné vedení pracovišť, zejména při řešení komplexních problémů. Je proto třeba pozměnit dosavadní strukturu a organizaci ČSAV tak, aby v nové etapě jejího dalšího vývoje veškerá činnost odpovídala rostoucí úloze vědy a dosaženému stupni vývoje naší společnosti. Proto byly zrušeny sekce ČSAV a SAV a byla vytvořena (§ 16) podle zákona o ČSAV z 9. července 1963 (14) vědecká kolegia Akademie jako základní ideové a vědecké orgány pro jednotlivé vědní obory. Jejich členy jmenuje presidium Akademie z nevýznamnějších pracovníků příslušného vědního oboru — z členů Akademie, vysokých škol aj. Členy sekcí byli jen členové Akademie.

Kolegiím se v organizačním řádu (22) ukládá řešení závažných konkrétních úkolů na úseku: 1. zřízení a organizace badatelské činnosti, 2. vědeckých expertiz, 3. plánování vědeckých prací a využití jejich výsledků, 4. kádrového a materiálního zabezpečení výzkumných úkolů, 5. výchovy vědeckých pracovníků, 6. ediční a kulturně politické činnosti, 7. vědeckých styků se zahraničím, 8. organizační činnosti a personálních zabezpečení. Kolegia řeší tyto úkoly z celostátního hlediska v úzké spolupráci s kolegií SAV.

Od svého vzniku považuje ČSAV a SAV publikační činnost za jeden z nejdůležitějších úkolů. Presidium vychází při řízení ediční činnosti ze směrnic ÚV KSČ a z plánu rozvoje vědy. Obdobně je tomu v SAV. Během dvaceti let vydaly obě Akademie řadu děl světové úrovně a díla poctěná státní cenou Klementa Gottwalda a jinými cenami.

V roce 1970 (18) vydala Akademie, nakladatelství ČSAV (vzniklo v r. 1953), 125 knižních titulů a 423 čísel časopisů ČSAV, jichž vycházelo celkem 68. Ve

Vydavatelství SAV (vzniklo 1953) vyšlo v roce 1970 celkem 72 knižních titulů a 213 čísel časopisů SAV, kterých vycházelo celkem 33. Obě nakladatelství vydala do r. 1966 na 3600 knižních titulů, z toho 10⁰/₀ ve světových jazycích (17).

Presidium ČSAV a předsednictvo SAV věnovaly od počátku velké úsilí rozšiřování a prohlubování našich styků se zahraničím, a to především se socialistickými zeměmi. V zahraničních stycích (18) kladou důraz na systematickost, plánovitost a jejich orientaci na stěžejní zájmy československé vědy. Celkový objem (18) vzájemné výměny vědeckých pracovníků ČSAV a SAV se socialistickými zeměmi činil v roce 1970 celkem 4758 osob a s kapitalistickými státy 3256 osob (včetně účasti na konferencích). Pracoviště ČSAV a SAV uspořádala řadu konferencí, symposií a jiných forem vědeckých setkání. Praha a Bratislava se staly významnými středisky mezinárodního vědeckého života.

Bohatou činnost rozvíjejí vědecké společnosti (4, 18, 23). K ČSAV je přičleněno (v r. 1970) 42 vědeckých společností a k SAV 32. Jejich úkolem je pěstovat vědu ve svém oboru. Společnosti uspořádaly (do r. 1970) na 3300 (z toho na Slovensku 1300) kongresů, symposií, konferencí, přednášek, výstav aj.

Akademie má také Středisko pro vynálezy a vědecké informace, které spolupracuje s informačními útvary Akademie věd SSSR, Polska, NDR a Rumunska (17).

V roce 1952 byla založena základní knihovna ČSAV a v roce 1953 Ústředná knižnice SAV. Obě knihovny převzaly řadu knihoven různých institucí (2b, 17).

Bohatý dokumentární materiál o vývoji vědy, vědeckých institucí má Archiv ČSAV (zřízený 1. 1. 1953) a Archiv SAV (zřízený 1962) (9, 17).

Psychologie v rámci Československé akademie věd a Slovenské akademie věd

Péče Akademií o rozvoj psychologických věd a o plánovitý výzkum v oblasti psychologických věd vyplývá z ustanovení zákonů o ČSAV a SAV (z r. 1952, 1957, 1963). Rozvoj jednotlivých vědních oborů v průběhu dvacetiletého trvání Akademií nebyl rovnoměrný. Zpočátku byl odůvodněně podporován rozvoj přírodních a technických věd, jak to vyžadovalo budování naší socialistické společnosti.

Péče o rozvoj psychologie příslušela od vzniku Akademie VI. filosoficko-historické sekci, která zřídila komisi pro psychologii, jejíž předsedou byl prof. Jan Doležal (19).

Až do zřízení Psychologického ústavu ČSAV v Praze (zřízen byl 1. 4. 1967) neměla ČSAV samostatné české psychologické pracoviště.

Když byl 1. února 1954 zřízen v Praze Kabinet pedagogických věd ČSAV, který byl později (1. ledna 1957) přeměněn v Pedagogický ústav J. A. Komenského ČSAV, vzniklo tam 1. ledna 1960 také oddělení pedagogické psychologie. Jeho úkolem bylo řešit základní teoretické a metodologické problémy v oblasti pedagogické psychologie a teorie programovaného učení.

Prvního května 1963 (usnesení presidia 5. IV. 1963) vzniklo v Pedagogickém ústavě JAK ČSAV v Praze oddělení vývojové psychologie s pobočným pracovištěm v Brně, které mělo samostatný statut a zabývalo se hlavně výzkumem psychického vývoje týchž brněnských dětí od narození do 15 let.

První samostatné české psychologické pracoviště vzniklo v ČSAV teprve zřízením Psychologického ústavu ČSAV v Praze s pracovištěm v Brně (1. 4. 1967).

Ústav vznikl z oddělení psychologie učení Pedagogického ústavu JAK ČSAV v Praze a vytvořením nových oddělení.

Ústav se zabývá (23) základními teoretickými a metodologickými otázkami učení (včetně otázek řešení problémů) s přihlédnutím k biologické a sociální determinaci psychické činnosti osobnosti a jejich vývojových změn. V současné době má pracovní skupiny pro výzkum: a) učení a řešení problémů, b) heuristických procesů, c) sociální komunikace, d) volní regulace jakožto vlastnosti osobnosti.

Ve státním plánu výzkumu řeší tyto dílčí úkoly: a) Otázky tvořivé činnosti, řešení problémů a heuristických procesů, b) Simulace procesu tvořivé činnosti a konstrukce heuristických programů, c) Pozornost a aktivace, d) Psychické vyrovnávání člověka s civilizačními změnami, e) Komunikace a kooperace při společné činnosti. Kromě toho se ústav v r. 1971 podílel na plnění pěti dalších úkolů.

Ústav vychovává vědecké aspiranty a má právo udělovat hodnost kandidáta psychologických věd. Je začleněn do vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV.

Psychologická laboratoř ČSAV v Brně byla zřízena jako samostatné pracoviště 1. ledna 1970. Vznikla z původního oddělení vývojové psychologie Pedagogického ústavu ČSAV JAK (1. V. 1963). Když byl zřízen Psychologický ústav ČSAV v Praze (1. IV. 1967), stalo se brněnské pracoviště jeho pobočným pracovištěm se samostatným statutem a se samostatným rozpočtem až do svého osamostatnění 1. 1. 1970.

Psychologická laboratoř ČSAV řeší základní problémy psychologie osobnosti v konkrétních podmínkách naší socialistické společnosti z hlediska: a) struktury a dynamiky osobnosti, b) dlouhodobého sledování psychického vývoje (longitudinální výzkum brněnských dětí), c) shod a rozdílů normální a poruchové činnosti duševní, d) z hlediska tvořivé duševní činnosti.

V okruhu vývoje osobnosti sleduje Psychologická laboratoř v mezioborové spolupráci s výzkumnými lékařskými ústavami vzorek brněnské populace (400 až 500 dětí) od narození do 15 let věku. Výsledky poskytnou základní poznatky o vývoji a růstu českého dítěte.

V okruhu problematiky struktury, vývoje a změn osobnosti sleduje Psychologická laboratoř podíl dědičnosti a prostředí ve vývoji dítěte (studium dvojčat), problémy zájmové struktury osobnosti, vztahy zájmů k extraverci a neuroticismu a pracuje na výzkumu sebevražednosti, tvořivé činnosti a pozornosti.

V okruhu srovnávání normální a abnormální činnosti duševní usiluje o poznání podílů normální a poruchové činnosti duševní, o vypracování diagnostických metod pro posouzení normálního vývoje dětí a mládeže a jeho odchylek od normy.

Psychologická laboratoř připravuje s mimoústavními spolupracovníky k vydání několikajazyčný Psychologický slovník.

Je začleněna do vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie.

První samostatné akademické psychologické pracoviště v ČSSR — Psychologické laboratorium — bylo zřízeno v SAV 7. března 1955. Jeho hlavním úkolem bylo řešit experimentálními metodami psychologické problémy z hlediska I. P. Pavlovovy teorie.

Psychologické laboratorium bylo 1. 1. 1963 přeměněno na Ústav experimentální psychologie. Ústav se zabývá zejména výzkumem kognitivních procesů

a jejich aplikací na průmyslovou výrobu. Ústav má čtyři vědeckovýzkumná oddělení: a) obecné psychologie, b) inženýrské psychologie, c) psychofyziologie, d) psychologie osobnosti. Má také úsek spolupracujících složek.

V současné době řeší ústav pět dílčích úkolů státního badatelského programu, a to: 1. Paměť jako proměnná při experimentálním sledování různých parametrů chování, 2. Korelace některých fyziologických, endokrinních a psychických procesů jedince v zátěžových situacích, 3. Psychologické aspekty systému člověk—počítač, 4. Vliv prostředí na psychofyziologické regulační funkce organismu, 5. Vliv laterální preference na chování. Ústav vychovává vědecké aspiranty a má právo udělovat vědeckou hodnost kandidáta psychologických věd. Je začleněn do vědeckého kolegia psychologie a pedagogiky.

V Pedagogickém ústavu JAK ČSAV je oddělení pedagogické psychologie a laboratoř programovaného učení. V řešení otázek programovaného učení dosáhla laboratoř významných výsledků.

Všechna tři samostatná psychologická pracoviště (včetně oddělení vývojové psychologie Pedagogického ústavu JAK ČSAV v Praze) mají samostatný odlišný badatelský profil. Řeší problematiku státního plánu výzkumu a dosáhly významných vědeckých výsledků (i prioritních) jak pro teorii, tak pro socialistickou praxi. Jejich práce mají ohlas v zahraničí.

O rozvoj psychologie pečuje kolegium pedagogiky a psychologie ČSAV s komisí pro psychologii a kolegium psychologie a pedagogiky SAV s komisí pro psychologii.

Významným počinem bylo ustavení Československé psychologické společnosti při ČSAV (14. III. 1958) a Slovenské psychologické společnosti při SAV (11. X. 1958), které za 15 let svého trvání velmi podstatně přispěly jak k rozvoji psychologických věd u nás, tak k uplatnění psychologických poznatků v praxi. Společnost vydávala Zprávy Československé psychologické společnosti a Bulletin Slovenské psychologické společnosti. Orgánem obou společností je od roku 1969 zpravodaj „Psycholog v Československu“.

Psychologický ústav ČSAV v Praze vydává v Akademii, NČSAV Československou psychologii, časopis pro psychologickou teorii a praxi. První ročník vyšel v roce 1957, v roce 1972 vychází XVI. ročník.

Ve vydavatelství SAV vydává Ústav experimentálnej psychológie SAV v Bratislavě *Studia psychologica*, časopis pro základní výzkum v psychologických vědách (v roce 1972 vychází XIV. ročník). V redakční radě jsou i zahraniční členové ze socialistických zemí. Časopis uveřejňuje články domácích i zahraničních autorů, které mají experimentální nebo teoretický charakter. O časopis je značný zájem v zahraničí.

Psychologie, díky podpoře ÚV KSČ, vlád, ministerstev, presidia ČSAV a předsednictva SAV, dosáhla u nás během dvaceti let pozoruhodného rozmachu. Četné výsledky psychologického výzkumu dosahují evropské úrovně. Relativně málo se využívá dosud psychologických poznatků v naší praxi. Na význam použití psychologie v praxi poukazuje podle Lomova (3b) Brežněv, který zdůrazňuje, že nejdůležitější rezervou produktivity práce na určité úrovni průmyslové výroby se stávají psychologické a sociálně psychologické faktory.

V tomto stručném nárysu o vzniku Akademií, o jejich rozvoji a činnosti jsme se nezabývali jejich hlavní úlohou, tj. konkrétní vědeckou činností v jednotlivých vědních oborech a jejich výsledky. Nejvýrazněji se obráží úroveň vědecké činnosti Akademií ve vědeckých publikacích a na vědeckých konferencích.

Mnohé výsledky (17) vzbudily mezinárodní ohlas svou vysokou teoretickou úrovní a novostí. Vznikly u nás mezinárodně uznávané školy (např. v polarografii, v organické chemii, biochemii) (17). Četné práce byly odměněny státními a jinými cenami. V roce 1959 získal akademik Jaroslav Heyrovský Nobelovu cenu za chemii.

ČSAV a SAV za svého dvacetiletého trvání prodělaly prudký vývoj a v souvislosti s tím se měnily i jejich hlavní úkoly, organizační struktura, síť pracovišť a systém řízení. Dosáhly v badatelské oblasti vysoké vědecké úrovně (17) a velmi podstatně přispěly k budování socialismu u nás. Mají předpoklady k plnění dalších náročných úkolů vyplývajících z usnesení XIV. sjezdu KSČ a z rozvoje naší socialistické vlasti.

L I T E R A T U R A

1. Böh m, J., Zpráva o činnosti Ústřední redakčně vydavatelské rady ČSAV. In: Věstník Československé akademie věd, roč. 62, Praha 1953, NČSAV, s. 113–115.
2. Dolež al, J., Vědecká aspirantura v SSSR a u nás. In: Věstník Československé akademie věd, roč. 63, 1954, s. 409–413.
- 2.b Hor á k, F., Základní knihovna ČSAV. In: Věstník Československé akademie věd, r. 63, 1954, s. 263–274.
3. Jerm á ř, J., Dva roky práce katedry dialektického a historického materialismu ČSAV. In: Věstník Československé akademie věd, r. 65, 1965, s. 201–202.
- 3.b Lom ov, B. F., Stav a perspektivy rozvoje psychologie v SSSR ve světle usnesení XXIV. sjezdu KSSS (výňatek z projevu předsedy Sovětské psychologické společnosti prof. B. F. Lomova). In: Psychologie v ekonomické praxi, roč. VII, 1972, s. 33–41.
4. Mr á zek, I., Vědecké společnosti při ČSAV. In: Věstník Československé akademie věd, roč. 64, 1955, s. 242–251.
5. Ne jedlý, Z., Vybudujeme Československou akademii věd. Knihovnička Varu, sv. 31, Praha, Československý spisovatel 1952, s. 1–31.
6. Nov ák, J. V., Nov ák, A., Stručné dějiny literatury české, Olomouc 1910, s. 99.
7. Pur kyn ě, J. E., Akademia, v časopise Živa, roč. 1861–1863, K vydání připravili Havel, R. a Hornof, Z., Praha 1962, NČSAV.
8. Stach, J., První státní plán výzkumu. In: Věstník Československé akademie věd, roč. 66, 1957, s. 129–135.
9. Vojtíš ek, V., O archívu ČSAV. In: Věstník Československé akademie věd, roč. 66, 1957, s. 139–150, 233–242.
10. Dopis presidenta republiky Klementa Gottwalda k slavnostnímu zahájení ČSAV, Projev předsedy vlády Antonína Zápotockého na slavnostním zahájení ČSAV, Projev presidenta ČSAV Zdeňka Nejedlého, Projev předsedy vládní komise ČSAV Ladislava Štolla na slavnostním zahájení, Dekret presidenta Klementa Gottwalda o jmenování presidia ČSAV a prvních akademiků, Slavnostní zasedání ČSAV v Národním divadle 17. listopadu 1952, Druhé plenární zasedání v Karolinu dne 18. listopadu 1952. In: Věstník Československé akademie věd, roč. 62, Praha 1953, NČSAV, s. 5–23, 29–36.
11. Zákon o Československé akademii věd ze dne 29. října 1952, č. 52 Sb. In: Věstník Československé akademie věd, roč. 62, Praha 1953, NČSAV, str. 24–28.
12. Zákon ze dne 29. října 1952, č. 52 Sb., O Československé akademii věd ve znění zákona ze dne 31. října 1957, č. 53 Sb. In: Československá akademie věd. Informační příručka. Praha 1959, NČSAV, s. 5–16.
13. Stanovy Československé akademie věd ze dne 15. listopadu 1957, schválené vládou 9. dubna 1958. In: Československá akademie věd. Informační příručka. Praha 1959, NČSAV, s. 19–64.
14. Zákon ze dne 9. července 1963, č. 54 Sb., o Československé akademii věd; Stanovy Československé akademie věd z 15. listopadu 1963, schválené vládou dne 20. prosince 1963; Zákon Slovenskej národnej rady ze dne 23. září 1963, č. 74 Zb. zák. o Slovenskej akademii vied. In: Československá akademie věd, Slovenská akademie věd. 1967. Informační příručka, Praha 1967, Academia, NČSAV, s. 9–16, 19–25, 223–229.

15. Zákon o Československé akademii věd ze dne 9. července 1963, č. 54 Sb., ve znění zákonného opatření předsednictva Federálního shromáždění ze dne 19. března 1970, č. 26 Sb. Prozatímní stanovы ČSAV z 25. července 1970 schválené vládou 25. října 1970. In: Československá akademie věd 1972. Informační příručka, Praha 1972, Academia, NČSAV, s. 9–17, 21–38.
16. Nejvýznamnější vědecké výsledky dosažené na pracovištích ČSAV a SAV v letech 1952–1965. In: Věstník Československé akademie věd, roč. 74, 1965, s. 627–875.
17. Československá akademie věd – Slovenská akadémia vied 1952–1966. Academia, NČSAV, Praha 1967.
18. Výroční zpráva o činnosti ČSAV za rok 1970, Praha 1971.
19. Československá akademie věd. Informační příručka, Praha 1956, NČSAV.
20. Československá akademie věd. Informační příručka, Praha 1959, NČSAV.
21. Československá akademie věd 1964. Informační příručka, Praha 1964, NČSAV.
22. Československá akademie věd – Slovenská akadémia vied. Informační příručka. Praha 1967, Academia, NČSAV.
23. Československá akademie věd 1972. Informační příručka, Praha 1972, Academia, NČSAV.
24. Science in Czechoslovakia and the Czechoslovak Academy of Sciences, Praha 1966, Academia, NČSAV, s. 11–16.
25. Valná shromáždění ČSAV publikovaná v příslušných ročnících Věstníků Československé akademie věd.
26. Směrnice pro ediční činnost ČSAV ze dne 22. 12. 1966.
27. Vládní nařízení ze dne 9. prosince 1952, jímž se doplňuje zákon z r. 1952. Sbirka zákonů republiky Československé, ročník 1952, 377.
28. Slovenská akadémia vied, SAV. In: Příruční slovník naučný, IV. díl, Praha 1967, Academia, NČSAV, s. 121.